

О.С. Худолей

**СТАНОВИЩЕ ПАМ'ЯТКООХОРОННОЇ СПРАВИ
НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ**

Розглянуто стан історіографії дослідження змін та перспектив пам'яткоохоронної справи в сучасній Україні. Сформульовано основні проблеми збереження, охорони, дослідження і використання нерухомих пам'яток України на сучасному етапі.

Ключові слова: пам'якоохоронна справа, охорона, збереження, відновлення, реставрація, дослідження.

Досліджуваний період позначився появою, по суті, якісно нового напрямку в історіографії збереження та охорони культурної спадщини. З'являється ряд робіт, написаних на досить високому науково-теоретичному рівні, з практичними рекомендаціями пам'яткоохоронним інституціям і державним органам. Метою цієї публікації є висвітлення сучасної історіографії щодо проблематики охорони культурної спадщини. Варто відзначити дослідження В. Акуленка: «На перехресті закону і совісті: нариси, памфлети, спогади», «Пам'ятка», «пам'ятка історії та культури», «культурна спадщина», «культурна цінність» – у міжнародному праві та законодавстві України (термінологічний аспект)» [1]. Критичний погляд на проблему втраченої архітектурної спадщини запропонував В. Вечерський [2]. Він же дослідив утрачені об'єкти архітектурної спадщини України, розроблення генерального плану розвитку державного історико-культурного заповідника в м. Глухові [2]. У роботах «Спадщина містобудування України: теорія і практика історико-містобудівних пам'яткоохоронних досліджень населених місць», «Актуальні проблеми нормативного й організаційного забезпечення збереження архітектурної та містобудівної спадщини України», «Пам'ятки архітектури й містобудування Лівобережної України: виявлення, дослідження, фіксація» [2] дослідник розглянув низку важливих питань охорони нерухомих пам'яток міської культури. Зокрема, порушив важливі проблеми не лише виявлення і паспортизації нерухомих об'єктів, які потребують державної охорони, а й дієвої політики з боку місцевої влади. Варто відзначити ряд робіт загального плану, зосереджених на проблемі збереження та охорони нерухомих пам'яток. Серед них – «Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи)» П. Тронька, статті та монографії Л. Скорик, С. Макаруча, В. Литвина, Д. Лаврова, О. Марущака [3]. П. Тронько узагальнює досвід історичного краєзнавства у справі збереження, охорони і вивчення пам'яток старовини в Україні, робить справедливий висновок про нерозривний зв'язок роботи краєзнавців та пам'яткоохоронців, адже подекуди їхні функції поєднують одні й ті самі люди. В. Литвин розк-

риває питання сучасного державотворення й окремі проблеми, які постають перед пам'яткоохоронною галуззю у зв'язку з ним. На початку ХХІ ст. більш активне зацікавлення до пам'яткоохоронної справи в Україні мають юристи. Зокрема, у 2001 р. побачили світ праці В. Максимова «Правова охорона культурних цінностей у конвенціях ЮНЕСКО» [4] і Т. Катаргіна «Розвиток системи збереження пам'яток історії та культури у Великобританії, США, Канаді (1960–1980-і роки)» [5]. У цьому ж році Т. Курило видав цікаву аналітичну статтю «Становлення та розвиток законодавства про охорону культурної спадщини України в сучасний період» [6], у якій указав на основні здобутки і недоліки в роботі сучасного українського законодавця щодо забезпечення пам'яткоохоронних заходів у країні.

Водночас роботу над багатьма теоретичними і практичними аспектами пам'яткознавства продовжили знані дослідники. С. Заремба видав «Нариси з історії українського пам'яткознавства», а в одному з номерів фахового видання «Праці центру пам'яткознавства» НАНУ виклав теоретичні проблеми та історію цієї дисципліни [7]. На високому науковому рівні, підкріплені солідною джерельною та історіографічною базою, написані роботи В. Горбика, Г. Денисенко, Я. Верменич [8]. Ці вчені ґрунтовно дослідили історію пам'яткоохоронної справи в Україні, сформулювали основні проблеми збереження, охорони, дослідження і використання нерухомих пам'яток України на сучасному етапі. М. Дьомін у роботі «Першочергові заходи для виявлення та охорони нерухомих пам'яток культурної спадщини», М. Жарких у статті «Досвід наповнення бази даних Державного реєстру національного культурного надбання», Л. Залізник у праці «Археологія України. Сучасний стан та перспективи» [9] також порушують актуальні питання організації пам'яткоохоронної справи на сучасному етапі. У рамках цього періоду широкою теоретичною базою і багатоаспектністю порушуваних проблем характеризуються такі роботи, як «Палац гетьмана І. Мазепи в Батурині» В. Ленченка, «Відтворення церкви Різдва Христового на Подолі у Києві» Ю. Лосицького, «Концепція нематеріальної культурної спадщини. Формування в міжнародному праві» О. Мельничука, «Археологічна спадщина – проблеми і специфіка дослідження, збереження та пропаганди» І. Михальчишина [10]. Дослідники вивчають перспективи й альтернативи збереження архітектурної та археологічної спадщини, наголошують на важливості реставраційної роботи та її належної організації.

У 2004 р. виповнилося 40 років із дня ухвалення Венеціанської хартії з питань охорони культурної спадщини, якій Л. Прибега присвятив розлогі статті з коментарями [11]. Ці роботи яскраво засвідчують, що в Україні дотримуються світових стандартів у галузі охорони пам'яток, глибоко вивчають міжнародний досвід.

Окремим проблемам збереження та охорони культурних пам'яток Української держави в різних регіонах у цей самий час були присвячені роботи Я. Верменич, О. Титової, Н. Кузьмич, О. Аленич. О. Манаєв, наприклад, чітко сформулював основні напрямки роботи з охорони культурної

спадщини в Автономній Республіці Крим, О. Мельниченко подала аналіз пам'яткоохоронної роботи на Черкащині за перші п'ятнадцять років незалежності України [12]. Фактично всі ці дослідники дійшли висновку, що сучасним пам'яткоохоронцям дісталася тяжка спадщина радянської системи господарювання в галузі охорони культурної спадщини. Отже, історіографія досліджуваного періоду є достатньо репрезентативною і повною з багатьох аспектів збереження та охорони культурної спадщини.

Список використаних джерел

1. Акуленко В. На перехресті закону і совісті : нариси, памфлети, спогади. – К. : Українська енциклопедія, 2001. – 456 с.; Акуленко В. «Пам'ятка», «пам'ятка історії та культури», «культурна спадщина», «культурна цінність» – у міжнародному праві та законодавстві України (термінологічний аспект) // Праці центру пам'яткознавства. – Вип. 5 / Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПІК. – К., 2003. – С. 3–18; Акуленко В. Виникнення і розвиток міжнародної охорони культурних цінностей // Праці центру пам'яткознавства. – Вип. 6 / Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПІК. – К., 2004. – С. 225–238; Акуленко В., Мазур Л. Пакт Реріха – оберіг культурної спадщини народів // Збереження історико-культурних надбань Сіверщини : Матеріали четвертої науково-практичної конференції. – Глухів: РВВГДПУ, 2005. – С. 8–14.
2. Вечерський В. Від редактора Державного реєстру національного культурного надбання // Пам'ятки України. – 1999. – № 2–3. – С. 1–2; Вечерський В. Новий погляд на проблему втраченої архітектурної спадщини // Пам'ятки України. – 2001. – Ч. 4. – С. 2–9; Вечерський В. Розроблення генерального плану розвитку державного історико-культурного заповідника в м. Глухові // Збереження історико-культурних надбань Глухівщини : Матеріали першої науково-практичної конференції. – Глухів: РВВГДПУ, 2002. – С. 4–7; Вечерський В. Спадщина містобудування України : Теорія і практика історико-містобудівних пам'яткоохоронних досліджень населених місць. – К. : НДІТІАМ, 2003. – 560 с.; Вечерський В. Актуальні проблеми нормативного й організаційного забезпечення збереження архітектурної та містобудівної спадщини України // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження пам'яток культурної спадщини : Зб. наук. праць. – К. : Музична Україна, 2004. – Вип. 1. – К., – С. 47–64; Вечерський В. Пам'ятки архітектури й містобудування Лівобережної України: виявлення, дослідження, фіксація. – К. : Видавничий дім А.С.С., 2005. – 586 с.
3. Тронько П. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи). – К. : НАН України, Інститут історії України, 2000. – 125 с.; Скорик Л. Від архетипу до сучасного українського храму // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 2000. – № 1. – С. 89–91; Макарчук С. Трансформація національних духовних цінностей України в умовах державної незалежності // Історія України. – 2001. – № 9. – С. 1–4; Литвин В. На шляху державного самоствердження України 11 років незалежності – історія і сьогодення // Віче. – 2002. – № 9. – С. 3–18; Литвин В. Україна: досвід та проблеми державотворення (90-і роки ХХ ст.). – К. : Наукова думка, 2001. – 599 с.; Литвин В. Україна: утвердження незалежної держави (1991–2001 рр.). – К. : Альтернатива, 2001. – 704 с.; Лавров Д., Марущак О. Чи потрібні

- пам'ятники, якщо вони не можуть простояти і 100 років? // Історія України. – 2001. – № 1. – С. 6.
4. Максимов В. В. Правова охорона культурних цінностей у конвенціях ЮНЕСКО : Автореф. дис. кандидата юридичних наук: 12.00.11 / Національна академія наук України Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 1997. – 16 с.
 5. Катаргіна Т. І. Розвиток системи збереження пам'яток історії та культури у Великобританії, США, Канаді (1960–1980-і роки) : Автореф. дис. кандидата історичних наук: 07.00.01 / Інститут історії України НАН України. – К., 2001. – 21 с.
 6. Курило Т. Становлення та розвиток законодавства про охорону культурної спадщини України в сучасний період // Право України. – 2001. – № 3. – С. 108–110.
 7. Заремба С. Нариси з історії українського пам'яткознавства. – К. : Аранта, 2002. – 204 с.; Заремба С. Теоретичні проблеми та історія пам'яткознавства // Праці центру пам'яткознавства. – Вип. 4. – К. : Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПК, 2002. – С. 3–16.
 8. Горбик В. Про підготовку багатотомного «Зводу пам'яток історії та культури України» // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 2002. – № 1–2. – С. 10–18; Горбик В., Денисенко Г. Проблеми дослідження і збереження пам'яток історії та культури в Україні // Український історичний журнал. – 2004. – № 2. – С. 133–145; Верменич Я. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. – К. : НАН України, Інститут історії України, 2003. – 516 с.
 9. Дьомін М. Першочергові заходи для виявлення та охорони нерухомих пам'яток культурної спадщини // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 2003. – № 1. – С. 65–70; Жарких М. Досвід наповнення бази даних Державного реєстру національного культурного надбання // Культурна спадщина Києва: дослідження та охорона історичного середовища. – К. : Артек, 2003. – С. 70–74; Залізник Л. Археологія України. Сучасний стан та перспективи // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 2003. – № 1. – С. 30–31.
 10. Ленченко В. Палац гетьмана І. Мазепи в Батурині // Пам'ятки України. – 2003. – Ч. 3. – С. 19–27; Лосицький Ю. Відтворення церкви Різдва Христового на Подолі у Києві // Пам'ятки України. – 2003. – Ч. 4. – С. 63–73; Мельничук О. Концепція нематеріальної культурної спадщини. Формування в міжнародному праві // Пам'ятки України. – 2003. – Ч. 3. – С. 12–17; Михальчишин І. Археологічна спадщина – проблеми і специфіка дослідження, збереження та пропаганди // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 2003. – № 1. – С. 84–87.
 11. Прибега Л. 40 років на вартості культурних надбань людства // Відлуння віків. – 2005. – № 1. – С. 3–4; Прибега Л. Венеціанській хартії – 40 років // Відлуння віків. – 2004. – № 2. – С. 3–4.
 12. Верменич Я. Теоретико-методологічні проблеми історичної урбаністики // Український історичний журнал. – 2004. – № 3. – С. 21–38; Титова О. Чи відтворювати національні святині? // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 1994. – № 2. – С. 55–62; Кузьмич Н. С. Чигиринщина в контексті археологічних пам'яток України // Черкащина в контексті

історії України. – Черкаси : Ваш Дім, 2004. – С. 74–78; Аленич О. Робота над «Зводом пам'яток історії та культури : Матеріали четвертої науково-практичної конференції. – Глухів : РВВГДПУ України» по Сумській області // Збереження історико-культурних надбань Сіверщини, 2005. – С. 233–235; Манасєв О. Основні напрямки роботи з охорони культурної спадщини в Автономній Республіці Крим // Україна Соборна : Збірник наукових статей. – Вип. 4. – Т. 2. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2006. – С. 225–229; Мельниченко О. Пам'яткоохоронна робота на Черкащині в роки незалежності України (1991–2005 рр.) // Україна Соборна : Збірник наукових статей. – Вип. 4. – Т. 2. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2006. – С. 236–240.

References

1. Akulenko V. Na perekhresti zakonu i sovisti: narysy, pamflety, spohady. – K.: Ukrayins'ka entsyklopediya, 2001. – 456 s. / Akulenko V. «Pam»yotka», «pam»yotka istoriyi ta kul'tury», «kul'turna spadshchyna», «kul'turna tsinnist'» – u mizhnarodnomu pravi ta zakonodavstvi Ukrayiny (terminolohichnyy aspekt) // Pratsi tsentru pam»yatkoznavstva. Vyp. 5. / Tsentru pam»yatkoznavstva NAN Ukrayiny ta UTOPIK. – K., 2003. – S. 3-18. / Akulenko V. Vynyknennya i rozvytok mizhnarodnoyi okhorony kul'turnykh tsinnostey // Pratsi tsentru pam»yatkoznavstva. Vyp. 6. / Tsentru pam»yatkoznavstva NAN Ukrayiny ta UTOPIK. – K., 2004. – S. 225-238. / Akulenko V., Mazur L. Pakt Rerikha – oberih kul'turnoyi spadshchyny narodiv // Zberezhennya istoriko-kul'turnykh nadban' Sivershchyny: Materialy chetvertoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. – Hlukhiv: RVVHDPU, 2005. – S. 8-14.
2. Vechers'kyy V. Vid redaktora Derzhavnoho reyestru natsional'noho kul'turnoho nadbannya // Pam»yatky Ukrayiny. – 1999. – № 2-3. – S. 1-2. Vechers'kyy V. Novyy pohlyad na problemu vtrachenoyi arkhitekturnoyi spadshchyny // Pam»yatky Ukrayiny. – 2001. – Ch.4. – S. 2-9. / Vechers'kyy V. Rozroblennya heneral'noho planu rozvytku derzhavnoho istoriko-kul'turnoho zapovidnyka v m. Hlukhovi // Zberezhennya istoriko-kul'turnykh nadban' Hlukhivshchyny: Materialy pershoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. – Hlukhiv: RVVHDPU, 2002. – S. 4-7. / Vechers'kyy V. Spadshchyna mistobuduvannya Ukrayiny: Teoriya i praktyka istoriko-mistobudivnykh pam»yatkokhoronnykh doslidzhen' naselenykh mist'. – K.: NDITIAM, 2003. – 560 s. / Vechers'kyy V. Aktual'ni problemy normatyvnoho y orhanizatsiynoho zabezpechennya zberezhennya arkhitekturnoyi ta mistobudivnoyi spadshchyny Ukrayiny // Suchasni problemy doslidzhennya, restavratsiyi ta zberezhennya pam»yatok kul'turnoyi spadshchyny: Muzychna Ukrayina, 2004. – Vyp. 1. Zb. nauk. prats'. – K., – S. 47-64. / Vechers'kyy V. Pam»yatky arkhitektury y mistobuduvannya Livoberezhnoyi Ukrayiny: Vyyavlennya, doslidzhennya, fiksatsiya. – K.: Vydavnychyy dim A.S.S., 2005. – 586 s.
3. Tron'ko P. Istorychne krayeznavstvo: krok u nove tysyacholittya (dosvid, problemy, perspektyvy). – K.: NAN Ukrayiny, Instytut istoriyi Ukrayiny, 2000. – 125 s. / Skoryk L. Vid arkhetypu do suchasnoho ukrayins'koho khramu // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam»yatok istoriyi ta kul'tury. – 2000. – № 1. – S. 89-91. / Makarchuk S. Transformatsiya natsional'nykh dukhovnykh tsinnostey Ukrayiny v umovakh derzhavnoyi nezalezhnosti // Istoriya Ukrayiny. – 2001. – № 9. – S. 1-4. / Lytvyn V. Na shlyakhu derzhavnoho samostverdzhennya Ukrayiny 11 rokiv nezalezhnosti – istoriya i s'ohodennya // Viche. – 2002. – № 9. – S. 3-18. /

- Lytvyn V. Ukrayina: dosvid ta problemy derzhavotvorenniya (90-ti roky KhKh st.). – K.: Naukova dumka, 2001. – 599 s. / Lytvyn V. Ukrayina: utverdzhennya nezalezhnoyi derzhavy (1991-2001 r.). – K: Al'ternatyva, 2001. – 704 s. / Lavrov D., Marushchak O. Chy potribni pam»yatnyky, yakshcho vony ne mozhut' prostoyaty i 100 rokiv? // Istoriya Ukrayiny. – 2001. – № 1. – S. 6.
4. Maksymov V.V. Pravova okhorona kul'turnykh tsinnostey u konventsiyakh YuNESKO: Avtoreferat dysertatsiyi kandydata yurydychnykh nauk: 12.00.11. / Natsional'na akademiya nauk Ukrayiny Instytut derzhavy i prava im. V.M.Korets'koho – K., 1997. – 16 s.
 5. Katarhina T.I. Rozvytok systemy zberezheniya pam»yatok istoriyi ta kul'tury u Velykobrytaniyi, SShA, Kanadi (1960-1980 ti roky): Avtoreferat dysertatsiyi kandydata istorychnykh nauk: 07.00.01./ Instytut istoriyi Ukrayiny NAN Ukrayiny. – K., 2001. – 21 s.
 6. Kurylo T. Stanovlennya ta rozvytok zakonodavstva pro okhoronu kul'turnoyi spadshchyny Ukrayiny v suchasnyy period // Pravo Ukrayiny. – 2001. – № 3. – S. 108-110.
 7. Zarembo S. Narysy z istoriyi ukrayins'koho pam»yatkoznavstva. – K.: Aranta, 2002. – 204 s. / Zarembo S. Teoretychni problemy ta istoriya pam»yatkoznavstva // Pratsi tsentru pam»yatkoznavstva. Vyp. 4. / Tsentri pam»yatkoznavstva NAN Ukrayiny ta UTOPIK. – K., 2002. – S. 3-16.
 8. Horbyk V. Pro pidhotovku bahatotomnoho «Zvodu pam»yatok istoriyi ta kul'tury Ukrayiny» // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam»yatok istoriyi ta kul'tury. – 2002. – № 1-2. – S. 10-18. / Horbyk V., Denysenko H. Problemy doslidzhennya i zberezheniya pam»yatok istoriyi ta kul'tury v Ukrayini // Ukrayins'kyy istorychnyy zhurnal. – 2004. – № 2. – S. 133-145. / Vermenych Ya. Teoretyko-metodolohichni problemy istorychnoyi rehionalistyky v Ukrayini: NAN Ukrayiny, Instytut istoriyi Ukrayiny – K., 2003. – 516 s.
 9. D'omin M. Pershocherhovi zakhody dlya vyyavlennya ta okhorony nerukhomykh pam»yatok kul'turnoyi spadshchyny // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam»yatok istoriyi ta kul'tury. – 2003. – № 1. – S. 65-70./ Zharkyykh M. Dosvid napovnennya bazy danykh Derzhavnoho reyestru natsional'noho kul'turnoho nadbannya // Kul'turna spadshchyna Kyieva: doslidzhennya ta okhorona istorychnoho seredovyshcha. – K.: Artek, 2003. – S. 70-74./ Zaliznyak L. Arkheolohiya Ukrayiny. Suchasnyy stan ta perspektyvy // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam»yatok istoriyi ta kul'tury. – 2003. – № 1. – S. 30-31.
 10. Lenchenko V. Palats het'mana I. Mazepy v Baturyni // Pam»yatky Ukrayiny. – 2003. – Ch.3. – S. 19-27./ Losyts'kyy Yu. Vidtvorennya tserkvy Rizdva Khrystovoho na Podoli u Kyievi // Pam»yatky Ukrayiny. – 2003. – Ch. 4. – S. 63-73./ Mel'nychuk O. Kontsepsiya nematerial'noyi kul'turnoyi spadshchyny. Formuvannya v mizhnarodnomu pravi // Pam»yatky Ukrayiny. – 2003. – Ch.3. – S. 12-17. / Mykhal'chyshyn I. Arkheolohichna spadshchyna – problemy i spetsyfika doslidzhennya, zberezheniya ta propahandy // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam»yatok istoriyi ta kul'tury. – 2003. – № 1. – S. 84-87.
 11. Prybyeha L. 40 rokiv na vartosti kul'turnykh nadban' lyudstva // Vidlunnya Vikiv. – 2005. – № 1. – S. 3-4. / Prybyeha L. Venetsians'kiy khartiyy – 40 rokiv // Vidlunnya Vikiv. – 2004. – № 2. – S. 3-4.
 12. Vermenych Ya. Teoretyko-metodolohichni problemy istorychnoyi urbanistyky // Ukrayins'kyy istorychnyy zhurnal. – 2004. – № 3. – S. 21-38. / Tytova O. Chy

vidtvoryuvaty natsional'ni svyatyни? // Visnyk Ukrayins'koho tovarystva okhorony pam'yatok istoriyi ta kul'tury. – 1994. – № 2. – S. 55-62. /Kuz'mych N.S. Chyhyrynshchyna v konteksti arkheolohichnykh pam'yatok Ukrayiny // Cherkashchyna v konteksti istoriyi Ukrayiny. – Cherkasy: Vash Dim, 2004. – S. 74-78. / Alenych O. Robota nad «Zvodom pam'yatok istoriyi ta kul'tury: Materialy chetvertoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. – Hlukhiv: RVVHDPU Ukrayiny» po Sums'kiy oblasti // Zberezhennya istoryko-kul'turnykh nadban' Sivershchyny, 2005. – S. 233-235. / Manayev O. Osnovni napryamky roboty z okhorony kul'turnoyi spadshchyny v Avtonomniy Respublitsi Krym // Ukrayina Soborna: Zbirnyk naukovykh statey. – Vyp. 4. – T. 2. – K.: In-t istoriyi Ukrayiny NAN Ukrayiny, 2006. – S. 225-229. / Mel'nychenko O. Pam'yatkookhoronna robota na Cherkashchyni v roky nezalezhnosti Ukrayiny (1991-2005 rr.) // Ukrayina Soborna: Zbirnyk naukovykh statey. – Vyp. 4. – T. 2. – K.: In-t istoriyi Ukrayiny NAN Ukrayiny, 2006. – S. 236-240.

Стаття надійшла до редакції 03.11.2013 р.

О.С. Худолей

**Положение памяткоохранительного дела независимой Украины:
историография проблемы**

Рассмотрено состояние историографии исследования изменений и перспектив охраны памятников в современной Украине. Сформулированы основные проблемы сохранения, охраны, исследования и использования недвижимых памятников Украины на современном этапе.

Ключевые слова: памяткоохранительное дело, защита, сохранение, восстановление, реставрация, исследование.

O. Khudolei

**Situation of field of national sight' protection business of independent
Ukraine: Historiography of problem**

The state of the historiography of the study of change and prospects national sight' protection business case in modern Ukraine. The basic problem of the protection, conservation, research and utilization of immovable monuments of Ukraine today.

Thoroughly researched historiography national sight' protection business case in modern Ukraine, formulated main problems of preservation, conservation, research and utilization of immovable monuments of Ukraine today.

Historiographical analysis of scientific literature devoted national sight' protection business case at present indicates the actualization of various aspects of this problem. In fact, researchers have found that modern national sight' protection business case in herited a heavy legacy of the Soviet economic system in the field of cultural heritage. So historiography the period under study is sufficiently representative and complete in many aspects of conservation and protection of cultural heritage.

Key words: transformation, change, national immobile sights, saving, protection, restoration, research.